

Datum
2012-03-30
Ert datum

Vår beteckning
Er beteckning

Tjänsteställe/handläggare
LKO-projektet
Rolf Persson
E-post: rolf.persson@oskarshamn.se
Tel: 0491-76 47 57 , Fax: 0491-887 90

STRÅLSÄKERHETS- MYNDIGHETEN	
2012-05-30	
SSM	2011-3522-22
	6.6

Yttrande kring

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken och kärntekniklagen till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Innehåll

Inledning.....	2
Yttrandets innehåll	2
1 Yrkanden	2
2 Avfallsmängden i Clab.....	3
3 Ansökan enligt kärntekniklagen (KTL).....	4
Allmänt.....	4
Tankbåtsolycka.....	4
Jordbävning	4
Översvämning	4
Elbortfall och förlust av kylfunktion	5
Hantering av svåra haverier.....	5
4 Ansökan enligt miljöbalken (MB).....	5
Villkor för verksamheten.....	6
Vattenhantering	7
Avfallshantering	7
Buller	8
Trafikolycksrisk	8
Kontrollprogram.....	9
5 Nollalternativet.....	9
6 Överordnade frågor	10

Inledning

Oskarshamn kommun (i fortsättningen kommunen) ger i detta yttrande sina synpunkter på SKBs ansökan om att etablera och driva ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Yttrandet omfattar både Strålsäkerhetsmyndighetens (SSM) remiss angående prövning enligt kärntekniklagen (KTL) och miljödomstolens remiss angående prövning enligt miljöbalken (MB).

De anläggningar som direkt berör kommunen kommer att vara belägna i Simpevarp och omfatta ett mellanlager (Clab) samt en inkapslingsanläggning (Inka). De båda anläggningarna integreras under namnet Clink. Kommunen har i huvudsak inriktat sitt yttrande på Clink, men vill påpeka att tillfredsställande funktioner hos Clink är beroende av att systemets alla delar fungerar planenligt. Inte minst gäller det slutförvaret i Forsmark. Omständigheter som medför försening, eller i värsta fall utebliven mottagning i Forsmark, medför påtagliga konsekvenser för fortsatt mellanlagring.

Yttrandets innehåll

Miljödomstolens remisshantering sker i två rundor, först genom begäran om synpunkter avseende kompletteringskrav därefter synpunkter avseende sakfrågor. Kommunen har inte ansett sig att på ett praktiskt och användbart sätt kunna särskilja synpunkter om kompletteringar från synpunkter i sak. Yttrandet innehåller därför synpunkter rörande både kompletteringar och sakfrågor. De senare ska dock ses som preliminära och kan utökas vid miljödomstolens kommande remissrunda kring sakfrågorna. I yttrandets sista avsnitt sammanfattar kommunen sina överordnade frågor rörande ansökan.

Yttrandet har delats in i följande huvudrubriker

1. Yrkanden
2. Avfallsmängden i Clab
3. Ansökan enligt kärntekniklagen (Strålsäkerhetsmyndighetens remiss)
4. Ansökan enligt miljöbalken (miljödomstolens remiss)
5. Nollalternativet
6. Överordnade frågor

1 Yrkanden

I ansökan enligt KTL yrkar SKB på att utöver de angivna punkterna 1 och 2 *”hantera, bearbeta, transportera eller på annat sätt ta befattning med kärnämne, huvudsakligen bestående av använt kärnbränsle och förbrukade hårdkomponenter”*. I ansökan enligt MB yrkas eller nämns inte tillstånd till samma verksamhet.

Under rubriken *”Miljödomstolens behörighet”* skriver SKB att *”Anläggningarna i systemet utgörs av det befintliga Clab och en planerad inkapslingsanläggning i anslutning till Clab, som ska byggas samman till en anläggning – Clink, i Oskarshamns kommun, och en planerad slutförvarsanläggning i Östhammars kommun”*. SKB beskriver således systemet som att det inte innefattar aktiviteter, utrustning och anläggningar för omlastningar och transporter från kärnkraftverken till Clink samt från

Clink till slutförvaret. Kommunen anser att yrkandena ska harmoniera i ansökan enligt MB och KTL.

Yrkande A1 enligt MB omfattar mellanlagring av maximalt 8.000 ton använt kärnbränsle plus förbrukade härdkomponenter (mängd inte angiven). Yrkande A2 omfattar inkapsling av A1 plus kärnavfall från det svenska kärnkraftprogrammet. Kommunen tolkar detta som att kärnavfall inte ska mellanlagras utan inkapslas direkt vid Clink. I avsnitt 1.3 i ansökan omdefinieras använt kärnbränsle att också omfatta kärnavfall, vilket innebär att mellanlagringen med denna definition också omfattar kärnavfallet. Kommunen önskar ett klagörande vad mellanlagringen ska omfatta och anser att SKB i avsnittet "Begrepp och definitioner" bör ange en entydig definition av vad man menar med använt kärnbränsle.

Kommunen saknar ett yrkande enligt MB om användning och hantering av kylvatten till Clink. Avledning av kylvattnet sker via kärnkraftverkets kylsystem. Kommunen vill också ha belyst hur frågan ska hanteras efter den tidpunkt då kärnkraftverket har ställts av.

Yrkande kring tidsbegränsning angående igångsättning anges i C1. Kommunens uppfattning är att dessa yrkanden inte är tydliga och lättbedömda. Kommunen anser att "miljöfarlig verksamhet i tillkommande anläggningar" måste definieras och klargöra om enskilda tillkommande byggnadsdelar i systemet utgör kriterium för igångsättning, och i så fall vilka delar, eller om samtliga tillkommande anläggningar ska vara igångsatta.

I yrkande C3 hänvisas till avsnitt 8.3 angående prøvotidsförordnanden och bemyndiganden. Någon prøvotid eller något bemyndigande finns inte föreslaget av SKB.

2 Avfallsmängden i Clab

Kommunens ståndpunkt är att mellanlagringen i Clab inte får utgöra en långsiktig lösning gällande förvaringen av använt kärnbränsle.

Kommunen hyser oro över att slutförvarssystemets igångsättning och drift försenas. Ett exempel på en fråga som kan leda till förseningar i projektet är huruvida koppar korroderar i syrefritt vatten. Mellanlagret Clab fylls kontinuerligt på med avfall från kärnkraftverken. Utrymmet är begränsat och kommer med förväntade avfallsmängder att vara fullt inom en dryg tioårsperiod. Det finns, anser kommunen, administrativa och tekniska frågor kring slutförvarssystemet som kan medföra att systemet inte kan tas i bruk innan mellanlagret i Clab blir fullt. I MKBn har SKB angivit att kompaktering av avfallet sker och fortsättningsvis kan ske i kassetter i nuvarande Clab. Men även med denna metod är utrymmet begränsat i tid. Dessutom ställer kommunen sig frågande till om ökningen av lagrad mängd genom kompakteringen ryms i SKBs yrkande om maximalt 8.000 ton i Clab. I MKBn anger SKB att Clab med kompakterat avfall rymmer 10.000 ton. En dom enligt SKBs yrkande medför således att någon kompaktering utöver 8.000 ton inte har någon verkan. Kommunen anser att SKB ska klargöra omständigheterna kring mellanlagringen i Clab, särskilt i förhållande till sitt yrkande.

Sammanfattningsvis upplever kommunen osäkerhet om hur SKB ska hantera en större försening av slutförvarssystemets igångsättning eller om, av andra skäl, framtida stopp i leveranserna till slutförvaret uppstår.

3 Ansökan enligt kärntekniklagen (KTL)

Allmänt

Kommunens synpunkter på SKBs ansökan enligt KTL omfattar huvudsakligen lämnad säkerhetsredovisning (PSAR) samt den redovisning SKB lämnat till SSM rörande stresstester på Clab.

Kärnkraftsolyckan i Japan i mars 2011 föranledde EU:s ministerråd att besluta om att samtliga EU-länder ska göra en samlad risk- och säkerhetsbedömning av sina kärnkraftverk i så kallade stresstester. För Sveriges del gällde detta också mellanlagret Clab. Kommunen har tagit del av SKBs rapport gällande Clab, registrerad hos SSM 2011-10-28. Rapporten, tillsammans med PSAR, nämnd ovan, ligger till grund för kommunens synpunkter.

Tankbåtsolycka

Kommunen saknar en konsekvensbedömning av vad ett oljeutsläpp från en tankbåtsolycka i farvattnen utanför anläggningen betyder för kylning och kylningsutrustning i anläggningen. Detta fall finns inte beskrivet vare sig i PSAR eller i stresstestet. Med tanke på den omfattande fartygstrafiken i Östersjön bedömer kommunen att en sådan olycka kan inträffa inom 100 år, dvs utgöra klass H2 i en deterministisk säkerhetsanalys. Skulle dessutom en sådan olycka inträffa under hårt väder med svåra isförhållanden, vilket inte är osannolikt, försvåras avsevärt arbetet med motåtgärder.

Jordbävning

Beträffande jordbävningens påverkan konstaterar SKB att inom design, dvs den jordbävningens last man dimensionerat för, kan begränsade skador uppstå på byggnader och installationer som inte är seismiskt klassade. För påverkan från jordbävning utanför design, i detta fall stresstestet, kan också nerrasade komponenter och installationer orsaka brister i mottagningsbassängernas integritet. Det kan inte uteslutas att bränslet i bassängerna skadas. SKB gör bedömningen att ett utsläpp till följd av detta dock medför begränsad påverkan på tredje man.

SKB identifierar utifrån stresstestet att förbättringar kan göras avseende störnings- och missödesinstruktioner samt att ytterligare tålighetsanalyser för konventionella byggnadsdelar kan behöva ses över. Kommunen anser att identifierade förbättringar ska genomföras.

Översvämning

SKB konstaterar att en extrem höjning av havsnivån kan medföra att väsentlig utrustning i intagsbyggnaden för kylvatten blir funktionsoduglig. Vidare kan översvämning medföra att komponenter och anordningar inne i byggnader blir funktionsodugliga. Konsekvensen

bedömer SKB dock ge begränsad påverkan på säkerheten ”*då det finns generöst med rådrum för åtgärder*”.

SKB identifierar utifrån sin analys att konsekvenslindrande utrustning kan behöva kompletteras och att berörda instruktioner till driftansvariga kan utvecklas med avseende på helhet, innehåll och tydlighet. Kommunen anser att nämnda komplettering och instruktioner ska genomföras. Kommunen anser att ”generöst rådrum” inte är ett godtagbart skäl för att inte planera och fastställa åtgärder.

Elbortfall och förlust av kylfunktion

SKB konstaterar att utredning om att förstärka energibuffertar (dieselbrännolja och batterier) kan behöva genomföras och att de instruktioner som personalen tillämpar vid störningar och missöden kring elbortfall och förlust av kylfunktion kan behöva ses över. Kommunen anser att tillräckliga energibuffertar måste finnas och att sådan utredning ska genomföras samt att nödvändiga instruktioner för personalen ska fastställas.

Hantering av svåra haverier

SKB konstaterar att det finns förberedda åtgärder för att hantera svåra haverier vid Clab. För många, men inte alla, av dessa åtgärder gäller att de är beroende av att de ordinarie systemen för vatten- och elförsörjning är i drift. SKB säger vidare att om det inte går att lösa problemen med hjälp av förberedda åtgärder finns det goda möjligheter att göra detta med hjälp av åtgärder som inte är i förväg dokumenterat planerade. SKB hänvisar till att det i de flesta fall finns gott om rådrum.

Kommunen håller med om att händelseförloppet i många fall, innan menlig skada uppkommer, är utsträckt i tiden och medger rådrum. Kommunen anser dock att detta inte får påverka anskaffandet av utrustning och upprättandet av rutiner där det är uppenbart att skada kan förebyggas eller mildras. Kommunen anser att utrustning för att säkra vattentillförseln från Östersjön, alternativt att säkra överföring av vatten från närbelägen sötvattentäkt, är ett sådant fall. Skada vid bortfall av kylning via det etablerade systemet kan därmed förebyggas eller mildras. Vidare anser kommunen att potentiella skador från en vätagasexplosion måste förebyggas via utredning och åtgärder.

Utöver ovan nämnda synpunkter instämmer kommunen i att störningsinstruktioner, inte bara bör ses över, utan ska ses över med avseende på tillämplighet vid haverier utanför design, dvs de haverier som stresstestet stipulerat, samt att anskaffa, inte bara se över, erforderliga resurser för samtidigt räddningsarbete vid Simpevarphalvöns kärntekniska anläggningar.

4 Ansökan enligt miljöbalken (MB)

Kommunens utgångspunkt är att Clink ska bli en tillgång i kommunen och vara ett tekniskt och miljömässigt föredöme. Anläggningen kommer troligen att bli den första i sitt slag i världen och därmed bli ett intressant besöksmål för både fackfolk och allmänhet. Anläggningen ska enligt kommunens mening ligga i framkant och i alla delar omfatta bästa teknik.

Villkor för verksamheten

Kommunen anser att en brist i ansökan enligt MB är att SKB har givit så få förslag till villkor (avsnitt 8.3 i ansökan), dvs vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som reglerar hur man avser bedriva verksamheten. SKB uppger dessutom i miljökonsekvensbeskrivningen (MKBn, sid. 27) att *"Närmare villkor för tillstånden förutsätts bli formulerade av Strålsäkerhetsmyndigheten och miljödomstolen"*.

Kommunen kan förstå SKBs ställningstagande när det gäller villkor kring kärnsäkerhet och strålskydd. Regleringen via gällande lagar samt det arbete och den tillsyn som SSM genomför har kommunen full tillit till. SSM kan också oberoende av miljöbalkstillståndet föreskriva nya tillståndsvillkor när den kärntekniska säkerheten kräver det. SSM kan också utfärda nya föreskrifter för tillståndsgivna kärntekniska anläggningar. Kommunen kommer i denna process att fortsättningsvis följa och lämna synpunkter på SSMs arbete med villkor och föreskrifter.

Att SKB ska föreslå villkor för "miljöbalksverksamheten" är logiskt eftersom SKB definierar betydande miljöaspekter, dvs verksamhet som har eller kan ha en betydande miljöpåverkan, samt deras effekter och konsekvenser. För de miljöaspekter som bedöms medföra oacceptabla konsekvenser föreslås skyddsåtgärder och försiktighetsmått, vilka normalt säkras med villkor. Villkoren formuleras i ansökan, vilket inte hindrar att villkor som är direkt kopplade till skyddsåtgärder och försiktighetsmått också noteras i MKBn. På detta sätt får läsaren av MKBn en god överblick och förståelse för de förpliktelser som SKB föreslår rörande verksamhetens miljöaspekter.

Ett tillstånd att bedriva miljöfarlig verksamhet är i princip "evigt", vilket innebär att tillståndet och villkoren i tillståndet gäller så länge som omprövning inte initieras. Tillsynsmyndigheten kan visserligen meddela förelägganden om krav eller initiera en omprövning av villkoren, men detta är en process som sannolikt sätts igång först när betydande fel begåtts i verksamheten. Villkoren är heller inte bundna till SKB, eftersom tillståndet "ägs" av verksamhetsutövaren, vilken via företagsförvärv kan vara någon annan i framtiden. Företagsspecifika policyuttalanden har därför ringa relevans. Flera villkor som fastställs för sökt verksamhet kommer dessutom, på grund av den långa initierings- och driftfasen, att först tillämpas långt fram i tiden. Kommunen anser därför att SKB ska föreslå "dynamiska" villkor (villkor som uppdateras efterhand) alternativt att det i domen bestäms att villkoren ska omprövas med viss tidsfrekvens.

I tillståndsprocessen ska Oskarshamns och Östhammars kommuner tillstyrka eller avstyrka ansökan. Detta beslut ska tas innan ärendet går tillbaka från regeringen till, dels miljödomstolen för att bevilja tillstånd och meddela villkor enligt MB, dels till SSM för meddelande om villkor enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen. Kommunen anser att sättet att bedriva verksamheten, vilket i hög grad styrs av de villkor som meddelas, starkt påverkar kommunen och dess invånare. En avgörande del av kommunens beslutsunderlag utgörs således av de villkor som SKB anser sig kunna underställas eller som mark- och miljödomstolen kommer att föreskriva. Ända sedan kärnavfallsprocessen startade har det varit kommunens tydliga uppfattning att alla frågeställningar av betydelse ska vara redovisade och genomgångna när kommunen har att ta ställning till etableringen. Brister i detta avseendeförsvårar väsentligt kommunens ställningstagande.

Mot bakgrund av vad som sagts ovan anser kommunen att villkorsförslag från SKB är en viktig del i ansökan och att ett åtagande enligt det allmänna villkor som föreslagits i ansökan (avsnitt 8.3) ” *Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheterna – inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar, avfall och andra störningar för omgivningen – bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad SKB uppgett eller åtagit sig i målet*” inte är tillräckligt. Ansökan behöver därför kompletteras med förslag till villkor rörande olika verksamhetsdelar som bör regleras.

Föreslaget allmänt villkor, se förra stycket, föranleder kommunen också att kommentera SKBs beskrivningar i allmänhet. Verbet ”kan” används i beskrivningarna (se t.ex. avsnitt 12.1.4 om vattenhantering), vilket inte är ett bindande åtagande. Kommunen vill se verbet ”kan” utbytt mot verbet ”ska” i de fall formuleringar har bäring på SKBs åtaganden enligt allmänna villkoret.

Vattenhantering

Först konstaterar kommunen att dagvatten definieras som avloppsvatten enligt miljöbalken (kap.9, 2 §, punkt 3). Detta innebär att dagvattenutsläpp är miljöfarlig verksamhet och anläggningar för dagvatten ska utformas enligt principen om bästa möjliga teknik.

Kommunen delar i stort SKBs förslag till hantering av dagvatten. Dagvatten är inte sällan en betydande utsläppskälla. Mestadels föreligger föroreningarna bundna till partiklar, vilket medför att partikelrening ofta är tillräcklig. Partikelavskiljningen är särskilt viktig om släckvatten vid brand kan avledas till dagvattensystemet och synnerligen viktig om släckvattnet kan innehålla radioaktiva partiklar. Kommunen önskar därför en redovisning av innehållet i släckvattnet och hur detta omhändertas vid en brand i Clink.

Kommunen anser att SKB ska slå fast:

- att dagvatten ska renas från partiklar innan det släpps ut i Herrgloet
- att erforderligt utjämningsbehov ska finnas så att bräddning av dagvattnet (passage förbi partikelfiltret) inte kan ske.

Ovanstående skyddsåtgärders funktion är att före utsläpp rena vattnet från partiklar och att utjämna de variationer i hydraulisk belastning som kan uppkomma. Kommunen anser att ansökan bör innehålla ett villkor med denna innebörd.

Avfallshantering

I avsnitt 6.1.3 i MKBn beskriver SKB hanteringen av avfall. Det lågaktiva avfallet förs till den markförlagda deponin MLA i Simpevarp där OKG är verksamhetsutövare, det medelaktiva avfallet förs till SFR i Forsmark, där SKB är verksamhetsutövare.

Inför fortsatt deponering i MLA vill kommunen ha belyst ansvar och huvudmannaskap för MLA när OKG avslutat sin verksamhet. Generellt anser kommunen att beskrivningen av hantering av avfall är knapphändig beskriven i anmälan.

Buller

SKB har i ansökan endast beaktat buller från den fasta anläggningen och givit förslag till villkor för denna. I MKBn påtalar SKB emellertid problemet med vägbuller utmed väg 743, t.ex. sägs i avsnitt 7.2.8 att *”Många boende utsätts för bullernivåer som överstiger de riktvärden som finns fastställda för ekvivalent och maximal ljudnivå, se figur 7-47 och figur 7-48.”* Av figur 7-47 framgår att mer än 40 boende tillkommer som utsätts för buller över 55 dBA (dygnsekvivalent ljudnivå). Konsekvensen, dvs betydelsen av denna förändring, är dock inte analyserad. I sammanfattningen av förväntade konsekvenser, tabell 12.2 i MKBn, anger SKB dock att *”Hälsoeffekter på grund av detta bedöms endast kunna uppstå i ringa omfattning.”*

Kommunen ifrågasätter mätenheten för buller i form av dygnsekvivalent ljudnivå och även mätetalet för acceptabelt buller, i detta fall ett riktvärde som är baserat på 24-timmars värde (dygnsekvivalent). Ekvivalentnivån mätt över ett helt dygn på en väg som är sparsamt belastad under vissa delar av dygnet ”tillåter” stark ljudnivå på andra delar av dygnet. Dygnsekvivalent ljudnivå kan vara lämplig som mätenhet på vägar med jämnt fördelad trafik över dygnet. Väg 743 är inte en sådan väg. För väg 743 bör riktvärde övervägas som utgår från den störning som bullret kan ge just där och vid olika tidpunkter, t.ex. dagtid 07-18, kvällstid 18-22, nattetid 22-07 samt söndagar och helgdagar. Dessa ”platsspecifika” riktvärden bör också kompletteras med maximalvärden för de mest bullrande fordonen.

Kommunen anser att SKB bör redovisa vad SKB anser vara kriteriet för acceptabel bullernivå på väg 743 och hur denna ska mätas. Vidare medför ansökt verksamhet en ökning av en störning som redan idag överskrider de riktvärden som SKB redovisar och förmodligen hävdar ska gälla. SKB bör då visa att det befintliga bullret och det tillkommande bullret från Clinks verksamhet inte skapar olägenhet eller skada i miljöbalkens mening.

Buller från väg 743 är en av de mest betydande störningarna av verksamheten, vilket också påpekas i SKBs egna rapporter. Kommunen anser att SKB bör föra en diskussion och göra ett ställningstagande om hur man bedömer verksamhetens konsekvenser av bullret från väg 743 och utifrån det avgöra vilka skyddsåtgärder av teknisk och/eller administrativ art som ska vidtas.

Trafikolycksrisk

I SKBs rapport R-05-48 rörande väg 743 konstateras att befintlig vägsträcka i nuvarande skick ger:

- en förhöjd olycksrisk
- en förhöjd konsekvensrisk vid inträffad olycka
- en otrygghet för trafikanter och boende
- minimalt utrymme till gång- och cykeltrafikanter
- begränsad sikt vid vissa utfarter
- barriäreffekter (svårt för boende att ta sig över vägen)
- konflikter mellan fordon med olika hastighet

Kommunen anser att nuvarande status på väg 743 inte medger utrymme för ökad belastning utan att skyddsåtgärder och/eller försiktighetsmått vidtas. Mot bakgrund av ovanstående punkter anser kommunen att SKB bör göra ett ställningstagande avseende:

- konsekvenserna föranledda av den ökade trafik som verksamheten vid Clink medför
- om och vilka skyddsåtgärder och/eller försiktighetsmått som ska genomföras.

Kontrollprogram

Kommunen har översiktligt granskat det förslag till kontrollprogram som lämnats i ansökan (bilaga KP). Kommunens uppfattning är att programmet inte har den stringens som krävs. I programmet anges i flera delar vad som kan göras om avvikelser sker och att lämpliga åtgärder diskuteras med den/de drabbade. Kommunen anser att programmet ska redovisa vad som ska göras samt att åtgärder som ska vidtas vid avvikelser mot uppställda kriterier, ska vara klara och konkreta.

5 Nollalternativet

För Oskarshamns kommun medför nollalternativet stor osäkerhet om den mängd använt kärnbränsle som kommer att behöva lagras i Clab liksom den tidshorisont som kommer att råda kring lagringen. Det kan konstateras att effektökningar har skett i kärnkraftverken under Clabs drifttid med ökad inleverans av använt bränsle som följd. I det fall nya reaktorer blir aktuella framgent kommer dessa sannolikt att ha högre effekt, vilket ytterligare skulle öka inleveransen av använt bränsle till Clab.

SKB har analyserat olika scenarier och konstaterar (sida 292 i MKBn) att *"En förlängd mellanlagring i Clab innebär inte några väsentliga risker för omgivningen under förutsättning att dagens höga kvalitet på drift och underhåll kan upprätthållas. Ur teknisk synvinkel kan Clab med rimligt underhåll drivas på ett säkert sätt i 100-200 år och bränslets tålighet för långtidslagring är god."*

Kommunen vill anmärka att i ett tidsperspektiv på hundra år eller mer uppträder andra risker för omgivningen än enbart de tekniska. Miljöbalken ställer krav på att risk för människors hälsa och miljön av en verksamhet inte ska uppstå, vilket utgår från ett skyddsbehov som är specifikt för anläggningens omgivning under kända förhållanden. Kommunen anser att framtida skyddsbehov möjligen kan bedömas i tidsperspektivet några tiotals år men svårigen i ett flerhundraårigt tidsperspektiv. Kommunen menar därför att beskrivet nollalternativ är ett "omöjligt" alternativ sett ur miljösynpunkt. Därutöver finns andra risker som är knutna till samhällsutvecklingen där en långsiktig mellanlagring i Clab bland annat medför risk för minskade frihetsgrader i utvecklingen av annan verksamhet i området.

Kommunen är angelägen om att Clab inte blir ett långsiktigt förvar. Kommunen vill påpeka att ett nollalternativ inte innebär att ingenting görs, utan att något annat kan behöva göras i det fall ansökan inte bifalls. Nollalternativet, så som det beskrivits av SKB, är enligt kommunens uppfattning inte ett alternativ i miljöbalkens mening. Kommunen anser därför att SKB ska redovisa ett konsekvensbelyst nollalternativ i ansökan.

6 Överordnade frågor

Refererande till vad kommunen anfört ovan lämnas nedan en lista på de frågor som kommunen upplever som överordnade och som SKB i första hand bör bringa klarhet i.

1. Klargöra yrkandena på flera punkter.
2. Klargöra omständigheter och ange en konkret handlingsplan om förseningar uppkommer i slutförvarssystemet som medför att kapaciteten i Clab inte räcker till.
3. Utredda konsekvenserna av ett oljetankerhaveri i kustvattnen utanför anläggningen.
4. Ange konkreta åtgärder för vad som ska göras med anledning av stresstesternas resultat.
5. Göra ett ställningstagande om hur man bedömer verksamhetens buller- och olycksriskkonsekvenser på väg 743 och utifrån det föreslå vilka skyddsåtgärder eller försiktighetsmått av teknisk och/eller administrativ art som ska vidtas.
6. Ange villkor rörande skyddsåtgärder och försiktighetsmått för de delar av verksamheten där risk finns för olägenhet eller skada på människors hälsa eller miljön.
7. Redovisa ett konsekvensbelyst nollalternativ.